

TEMEL HUKUK

ARŞ. GÖR. DR. PELİN TAŞKIN

BU DERSTE NELER ÖĞRENECEĞİZ?

- Hukuk kavramı
- Hukuk ve toplum düzeni
- Hukukun toplumdaki işlevi
- Diğer toplumsal düzen kuralları (ahlak-din-görgü) ile hukuk kuralları
- Hukuk kurallarının amacı

HUKUK NEDİR?

Hukuk denince hangi kavramlar
aklınıza geliyor?

TEMEL HUKUK

Hukukun bugüne kadar kesin bir tanımı yapılamamıştır.

Hukuk, ahlak, örf ve din gibi diğer kültür görünüşleri ile birlikte sürekli olarak tarihi değişikliğe bağlı, tarihi bir varlıktır. Bu nedenle kesin bir tanımla insan kültürünün diğer yönlerine karşı sınırlandırılmaz. (Von Aster'den akt. Aral, 2010, 2)

"Arapçadan alınmış olan hak kelimesinin çoğulu, Arap dil bilgisi kurallarına göre hukuk'dur. Hukuk kelimesi Türkçe'de, Arap dilbilgisi kurallarından farklı olarak tekil anlamda da kullanılmaktadır. Hak ve hukuk kelimelerinin Türk dilinde çeşitli anlamları vardır." (Göğer, 1976, 9)

TEMEL HUKUK

Hukukun Roma Devleti'ndeki karşılığı *ius*;

Almanca'da *Recht*;

İngilizce'de *Law*;

Fransızca'da *Droit*;

İtalyanca'da *Diritto*;

İspanyolca'da *Derecho*'dur.

Lütfen hukuk tanımlarını araştırınız.

Hak ne anlama gelir?

- 1) Tanrı, doğruluk, liyakat gibi anlamları vardır.
- 2) Bazı hallerde bir hukuk müessesesi anlamını da taşımaktadır. Örn. Telif hakkı.
- 3) Objektif hukukun kişiye tanıdığı yetki anlamında da kullanılmaktadır.
- 4) Hak kelimesi, İnsan Hakları ve Temel Haklar kavramlarıyla da ilgilidir.

Hukuk ve Toplum Düzeni

İnsan gruplarının birlikte yaşadığı, çeşitli ilişkiler kurduğu, aralarında örgütlenme biçimlerinin olduğu insan topluluğu **toplum** olarak nitelendirilebilir.

Hukuk ve Toplum Düzeni

- İnsanlar neden bir arada yaşar?
- İnsanlar bir arada yaşarken neden düzene ihtiyaç duyarlar?

Hukukun Toplumdaki İşlevi

“Nerede toplum varsa, orada hukuk vardır.”

(ubi societas, ibi jus) (Akt.Güriz, 2011,2).

Hukukun Toplumdaki İşlevi

Hukuk düzeni ne sağlar?

- 1) Hukuk düzeni barış sağlar.
- 2) Hukuk düzeni güvenlik sağlar.
- 3) Hukuk düzeni eşitlik sağlar.

Hukukun Toplumdaki İşlevi

4)Hukuk yönetimi meşrulaştırır, yasalaştırmayı sağlar.

5) Hukuk iktidarı paylaşır.

6)Hukuk toplumsal yaşamı düzenler.

Hukukun Toplumdaki İşlevi

7)Hukuk toplumsal kontrolü sağlar.

8)Hukuk uyuşmazlıkları çözer ve adalet dağıtır.

9)Hukuk toplumu veya bireyleri değiştirir.

TEMEL HUKUK

Diğer toplumsal düzen kuralları ile hukuk kuralları:

1) Din kuralları

Din nedir?

Din kuralları ile hukuk kurallarının ***ortak noktaları*** nelerdir?

Din kuralları ile hukuk kurallarının ***farklılıkları*** nelerdir?

TEMEL HUKUK

Diğer toplumsal düzen kuralları ile hukuk kuralları:

Türk Ceza Kanunu:

Kasten öldürme

Madde 81- (1) Bir insanı kasten öldüren kişi, müebbet hapis cezası ile cezalandırılır.

TEMEL HUKUK

Diğer toplumsal düzen kuralları ile hukuk kuralları:

2) Ahlak kuralları

Ahlak nedir?

Ahlak kuralları ile hukuk kurallarının ***ortak noktaları*** nelerdir?

Ahlak kuralları ile hukuk kurallarının ***farklılıkları*** nelerdir?

TEMEL HUKUK

Diğer toplumsal düzen kuralları ile hukuk kuralları:

TMK md. 364

“Herkes yardım etmediği takdirde yoksulluğa düşecek olan üstsoyu ve altsoyu ile kardeşlerine nafaka vermekle yükümlüdür.”

TEMEL HUKUK

Diğer toplumsal düzen kuralları ile hukuk kuralları:

3)Görgü kuralları

Görgü kuralları

nedir/nelerdir ?

Görgü kuralları ile hukuk kurallarının **ortak noktaları** nelerdir?

Görgü kuralları ile hukuk kurallarının **farklılıkları** nelerdir?

TEMEL HUKUK

Diğer toplumsal düzen kuralları ile hukuk kuralları:

Cumhurbaşkanlığı görevine seçilen kişiyi diğer ülkelerin devlet başkanlarının kutlamaları

TEMEL HUKUK

Diğer toplumsal düzen kuralları ile hukuk kuralları:

4)Örf ve adet kuralları

Örf ve adet kuralları nedir?

Örf ve adet kuralları
ile hukuk kurallarının
ortak noktaları

nelerdir?

Örf ve adet kuralları ile
hukuk kurallarının
farklılıkları nelerdir?

TEMEL HUKUK

Diğer toplumsal düzen kuralları ile hukuk kuralları:

Bir kuralın örf ve adet kuralı olarak kabul edilmesi için gereken şartlar:

- ✓ Kesinlik
- ✓ Akla uygunluk
- ✓ Kanuna ve hukuk sisteminin genel esaslarına aykırı olmamak
- ✓ Süreklilik
- ✓ Eskilik
- ✓ Genel İnanç

Hukuk kurallarının özellikleri

- 1)Hukuk kuralları, **insanlararası ilişkileri düzenlemek amacıyla çıkarılır.**
- 2)Hukuk kuralının özünde **emir unsurunun** bulunur.
- 3)Hukuk **maddi yaptırımla güvence altına alınmıştır.**

(Güriz, 2011,17,18).

Hukuk kurallarının amacı

Hukukun amacı konusunda ileri sürülen fikirleri, çok genel bir ayrıma göre 2 ana grupta toplamak mümkündür.

- 1) Hukukun amacı objektif nitelikteki mutlak idedir.
- 2) Hukukun amacı somut çıkarlara (menfaatlere) hizmettir.

(Göger, 1976, 11-14)

BU SUNUMDA YARARLANILAN KAYNAKLAR

- Erdoğan Göğ er, Hukuk Başlangıcı Dersleri, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, No.387, Ankara, 1976.
- Vecdi Aral, Hukuk ve Hukuk Bilimi  zerine, 12 Levha Yayınları no. 122, İstanbul, 2010.
- Adnan G rız, Hukuk Başlangıcı, Siyasal Kitabevi, Ankara, 2011.
- Fatih Bilgili, Ertan Demirkapı, Hukukun Temel Kavramları, Dora Basın Yayın Dağıtım, Bursa, 2012.